ŠETŘENÍ ÚVĚROVÝCH PODMÍNEK BANK
ŘÍJEN

2015

Samostatný odbor finanční stability

Sekce měnová
Odbor měnové politiky a fiskálních analýz

ČNB ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

I. ÚVOD A SHRNUTÍ

Šetření úvěrových podmínek bank zachycuje názory bank na změnu nabídky úvěrů prostřednictvím úvěrových standardů a podmínek při schvalování úvěrů a na změnu poptávky po úvěrech u nefinančních podniků a domácností. Tato informace shrnuje výsledky čtrnáctého kola šetření, tj. pohled bank na vývoj úvěrových podmínek v průběhu třetího čtvrtletí 2015 a jejich očekávání v uvedených oblastech pro čtvrté čtvrtletí 2015. Šetření bylo provedeno v období od 8. do 22. září 2015 a zúčastnilo se ho 18 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu.[1,2]

Ze šetření vyplývá, že banky ve třetím čtvrtletí 2015 dále uvolnily úvěrové standardy u úvěrů nefinančním podnikům a u spotřebitelských úvěrů. Úvěrové standardy u úvěrů domácnostem na bydlení se po předchozím uvolňování aktuálně nezměnily. Ve směru uvolňování standardů působil konkurenční tlak a zlepšené vnímání rizik ohledně očekávaného ekonomického vývoje, zatímco v opačném směru působily zvýšené náklady financování bank. Průměrné úrokové marže dále plošně klesaly. Poptávka podniků po úvěrech se ve třetím čtvrtletí 2015 téměř nezměnila, poptávka domácností po úvěrech na bydlení rostla, zatímco po spotřebitelských úvěrech se snížila. Ve čtvrtém čtvrtletí 2015 banky očekávají další uvolnění úvěrových standardů při schvalování všech typů podnikových úvěrů a spotřebitelských úvěrů, na druhou stranu u úvěrů na bydlení část trhu očekává jejich zpřísnění. Poptávka po úvěrech dle vnímání bank ve čtvrtém čtvrtletí poroste ve všech segmentech úvěrového trhu.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy bank při schvalování **úvěrů nefinančním podnikům** se ve třetím čtvrtletí 2015 dále uvolnily v rozsahu 17 % čistého procentního podílu trhu. Uvolnění standardů se týkalo všech úvěrů z hlediska jejich splatnosti, dále úvěrů poskytovaných velkým podnikům, u úvěrů malým a středním podnikům se standardy nezměnily. Na uvolnění standardů působil konkurenční tlak a zlepšené vnímání rizik ohledně budoucí celkové ekonomické situace. To se projevovalo i v příznivějších podmínkách, které banky nabízely při poskytování úvěrů. Plošně klesaly průměrné úrokové marže (88 % čistého procentního podílu trhu). Část bankovního trhu snížila úrokové marže i u rizikovějších úvěrů a zmírnila požadavky na neúrokové podmínky (například velikost a splatnost úvěrů). Příznivější úvěrové podmínky byly zaznamenány u menších i větších podniků.

Poptávka nefinančních podniků po úvěrech ve třetím čtvrtletí 2015 rostla jen u velmi malé části trhu (3 % čistého procentního podílu trhu). Banky vnímaly růst poptávky podniků zejména po financování fúzí, akvizic a restrukturalizací podniků a dluhů. Nepříznivě

[1] Šetření úvěrových podmínek se účastnily čtyři velké banky, čtyři střední banky, dvě malé banky, tři pobočky zahraničních bank a pět stavebních spořitelen. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB: (http://www.cnb.cz/cs/uverove_setreni/index.html).

[2] Šetření zahrnovalo 17 otázek týkajících se úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech.

na poptávku po úvěrech nadále působilo využívání alternativních forem financování, například emise dluhových cenných papírů a využití vnitřních zdrojů podniků. Poptávka podniků po úvěrech za účelem financování fixních investic a provozního kapitálu se po zvýšení v minulém období ve třetím čtvrtletí 2015 zásadněji neměnila. Poptávka po úvěrech aktuálně rostla nejvýrazněji u malých a středních podniků a u dlouhodobých úvěrů.

Ve čtvrtém čtvrtletí 2015 banky očekávají další uvolnění úvěrových standardů při schvalování všech typů podnikových úvěrů (36 % čistého procentního podílu trhu). Celková poptávka podniků po úvěrech dle vnímání bank vzroste, a to v rozsahu 63 % čistého procentního podílu trhu.

II.2 DOMÁCNOSTI

Úvěrové standardy bank při schvalování **úvěrů na bydlení** domácnostem se ve třetím čtvrtletí 2015 nezměnily. Ve směru zpřísnění standardů působily zvýšené náklady financování bank, v opačném směru se projevoval konkurenční tlak. V rámci podmínek při schvalování úvěrů dále klesaly průměrné úrokové marže a u části trhu i marže u rizikovějších úvěrů. Banky na rozdíl od první poloviny letošního roku dále neuvolňovaly podmínky prostřednictvím poměru LTV (*loan-to-value ratio*).

Poptávka domácností po úvěrech na bydlení ve třetím čtvrtletí 2015 dále rostla, avšak méně plošně oproti první polovině letošního roku (11 % čistého procentního podílu trhu). Na poptávku příznivě působily vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí, zlepšená spotřebitelská důvěra a některými bankami ohlášené zvýšení úrokových sazeb z hypoték. Pro čtvrté čtvrtletí 2015 bankovní trh očekává poprvé od začátku roku 2014 zpřísnění úvěrových standardů (ovšem nikterak plošné) a předpokládá růst poptávky (necelá šestina čistého procentního podílu trhu).

U **spotřebitelských úvěrů** poskytovaných domácnostem se úvěrové standardy ve třetím čtvrtletí 2015 dále uvolnily (25 % čistého procentního podílu trhu). Uvedený vývoj byl ovlivňován konkurenčním tlakem ze strany jiných bank a nebankovních subjektů a příznivějším vnímáním rizik ohledně budoucí celkové ekonomické situace a úvěruschopnosti (bonity) klientů. V rámci podmínek při schvalování úvěrů některé banky snižovaly průměrné úrokové marže i marže u rizikovějších úvěrů.

Poptávka domácností po spotřebitelských úvěrech je v posledním období rozkolísaná. Ve třetím čtvrtletí 2015 poptávka poklesla u 15 % čistého procentního podílu trhu. Ve čtvrtém čtvrtletí 2015 však banky očekávají v podmínkách dalšího uvolnění úvěrových standardů obnovení růstu poptávky domácností po spotřebitelských úvěrech. Příznivě na poptávku působí zvýšení výdajů za zboží dlouhodobé spotřeby a zlepšení spotřebitelské důvěry.

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚRŮ NEFINANČNÍM PODNIKŮM

Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům (otázky 1, 2 a 6)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

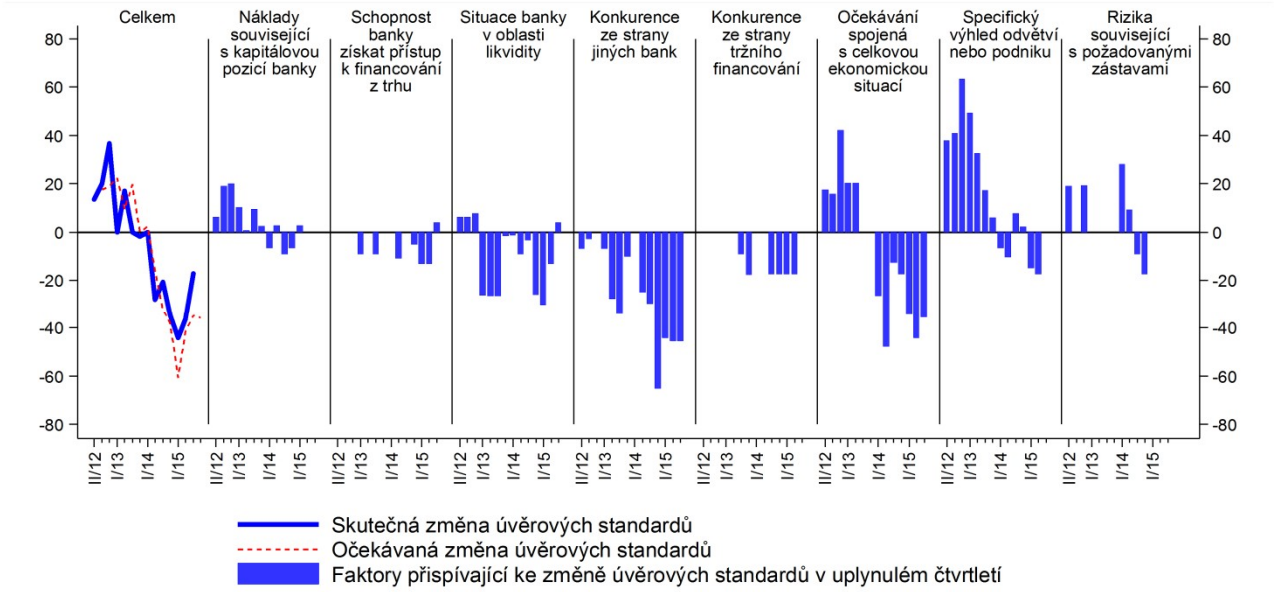

Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům (otázka 3)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

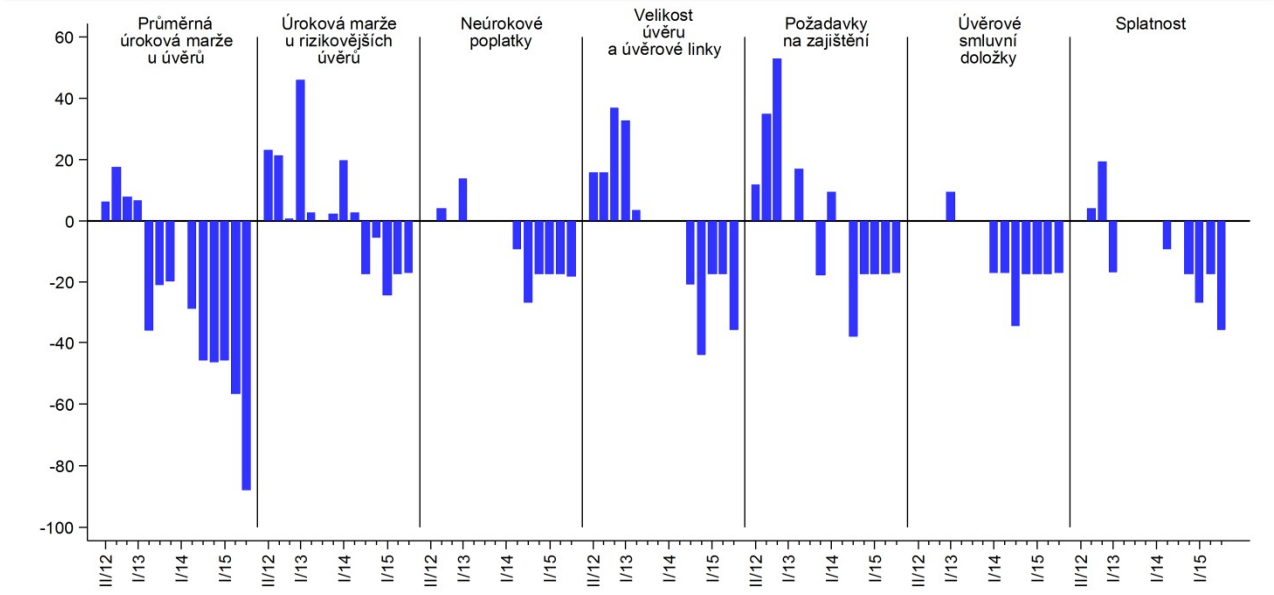

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech (otázky 4, 5 a 7)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

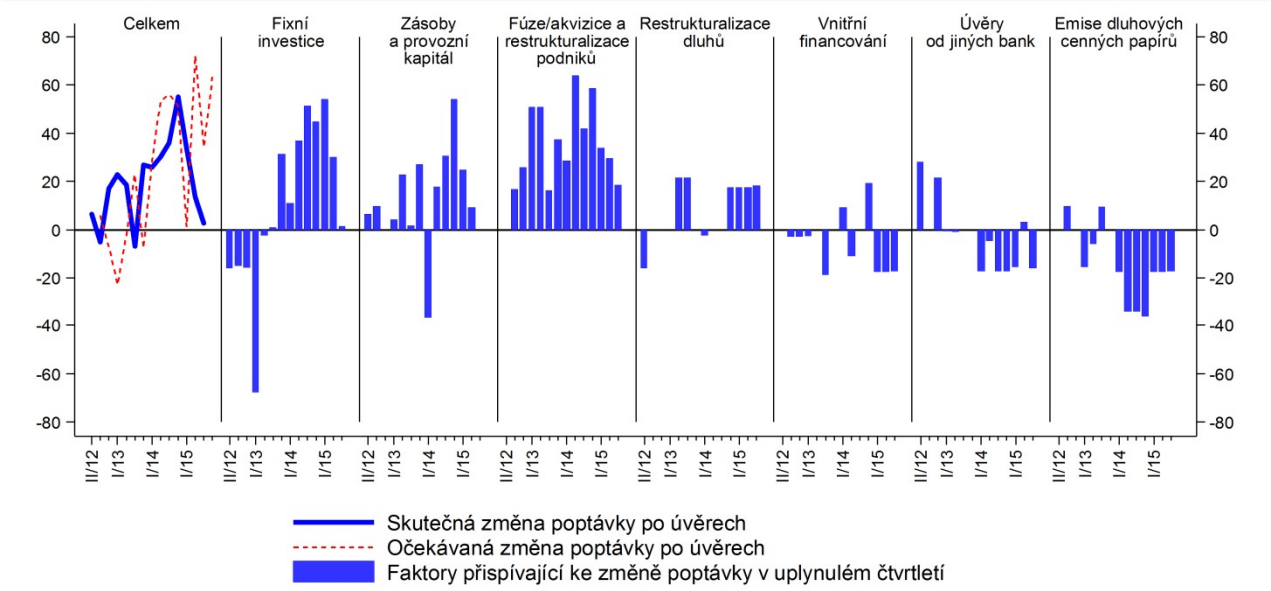

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚRŮ NA BYDLENÍ

Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení (otázky 8,9 a 16)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

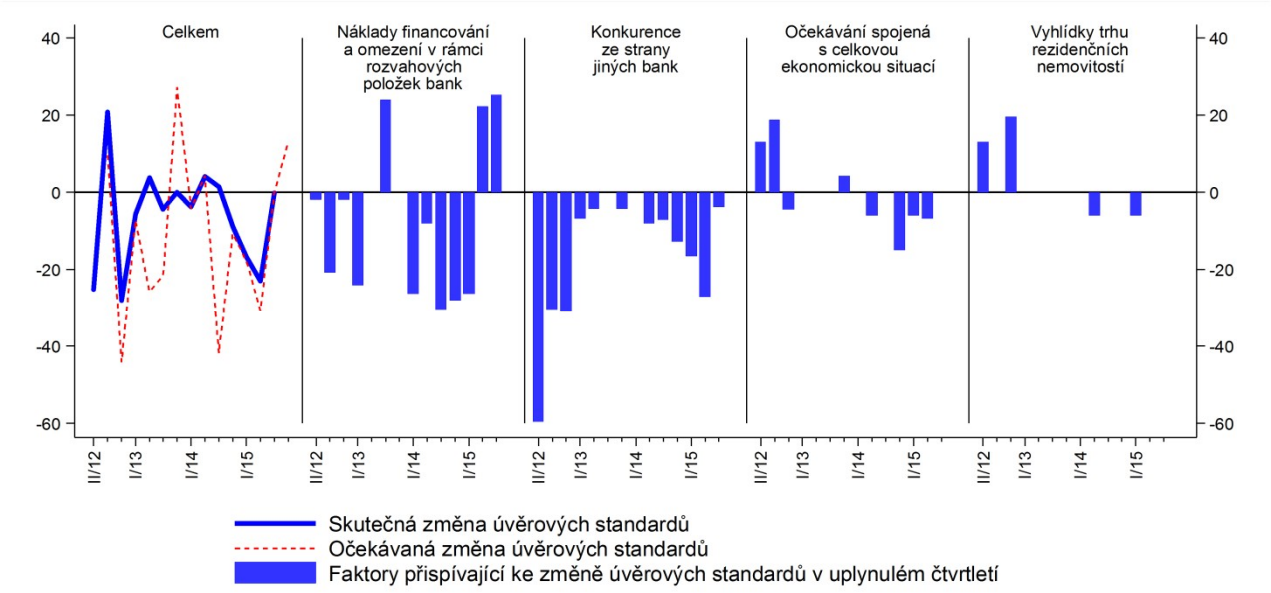

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení (otázka 10)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

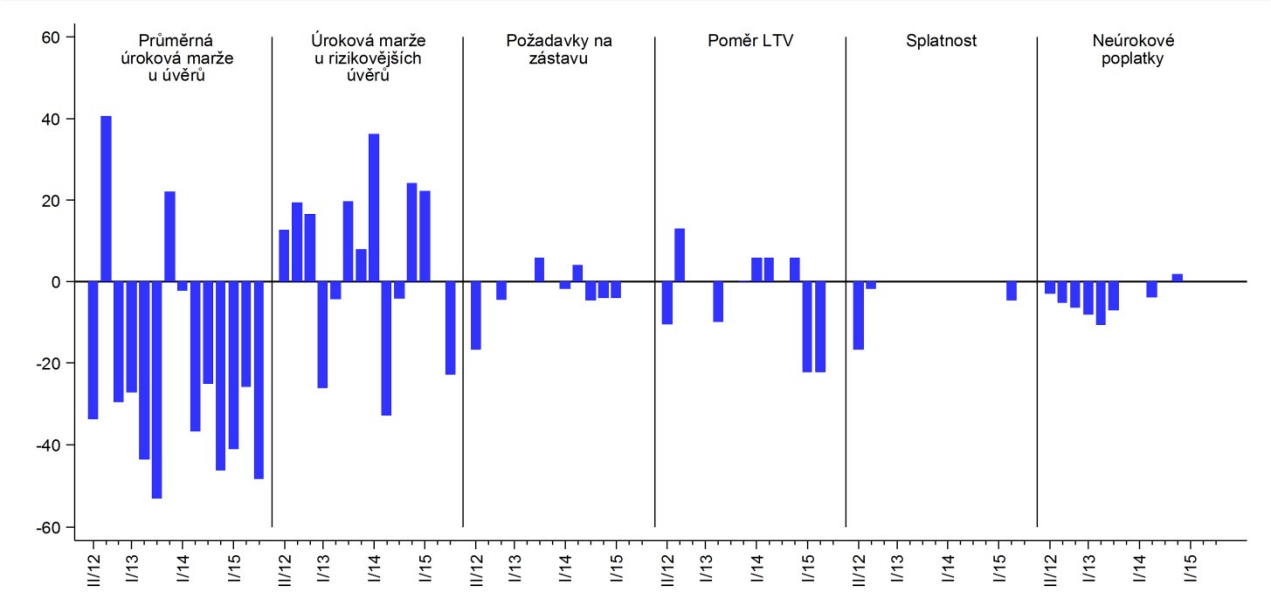

Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení (otázky 13,14 a 17)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

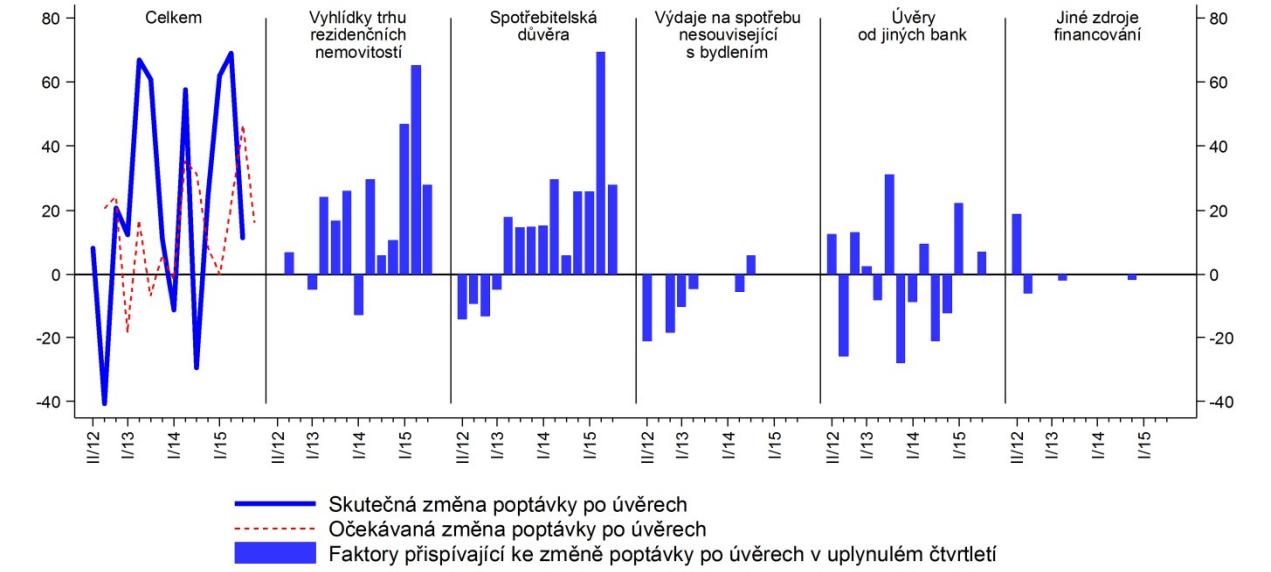

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u spotřebitelských úvěrů (otázky 8,11 a 16)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

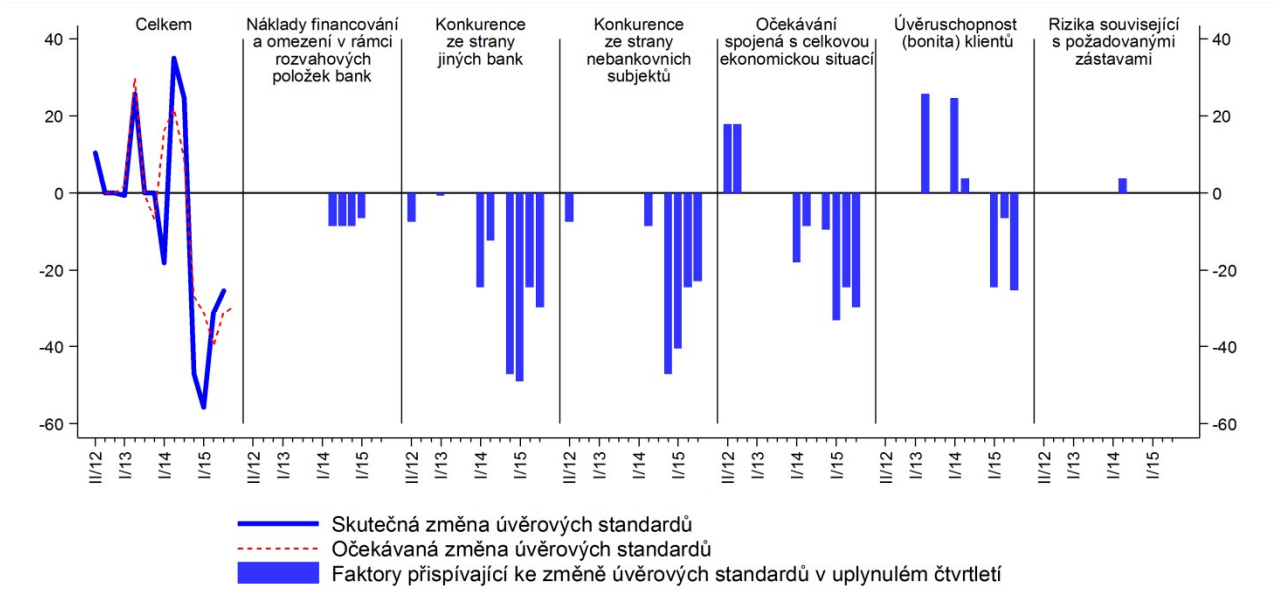

Graf 8 Změny podmínek při schvalování spotřebitelských úvěrů (otázka 12)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

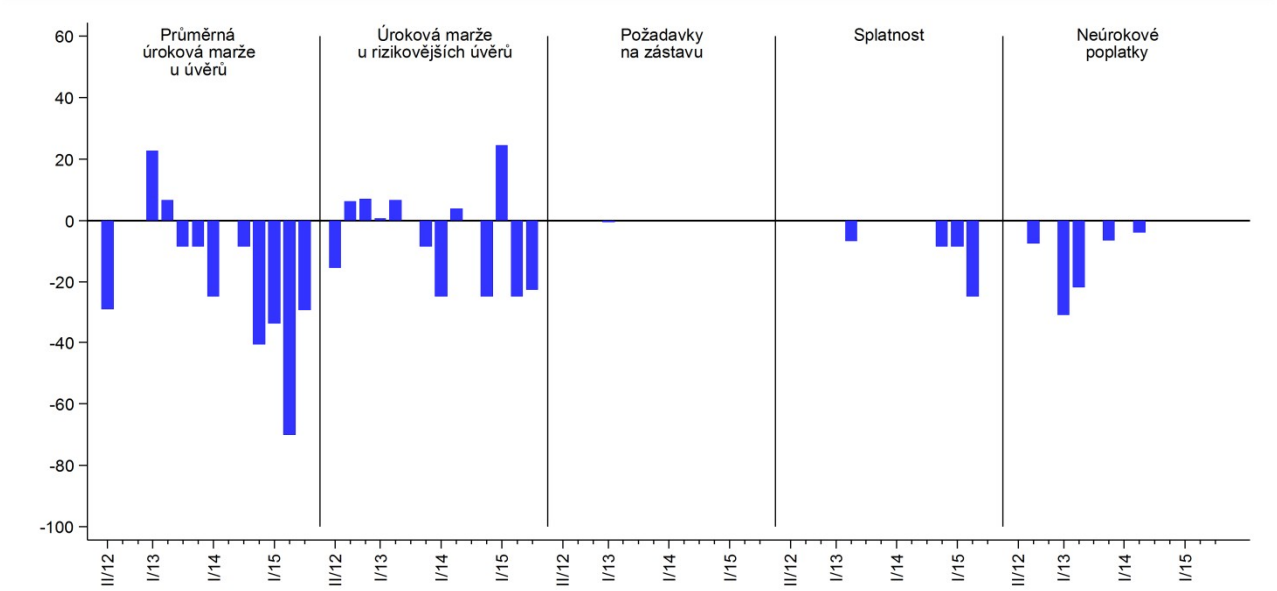
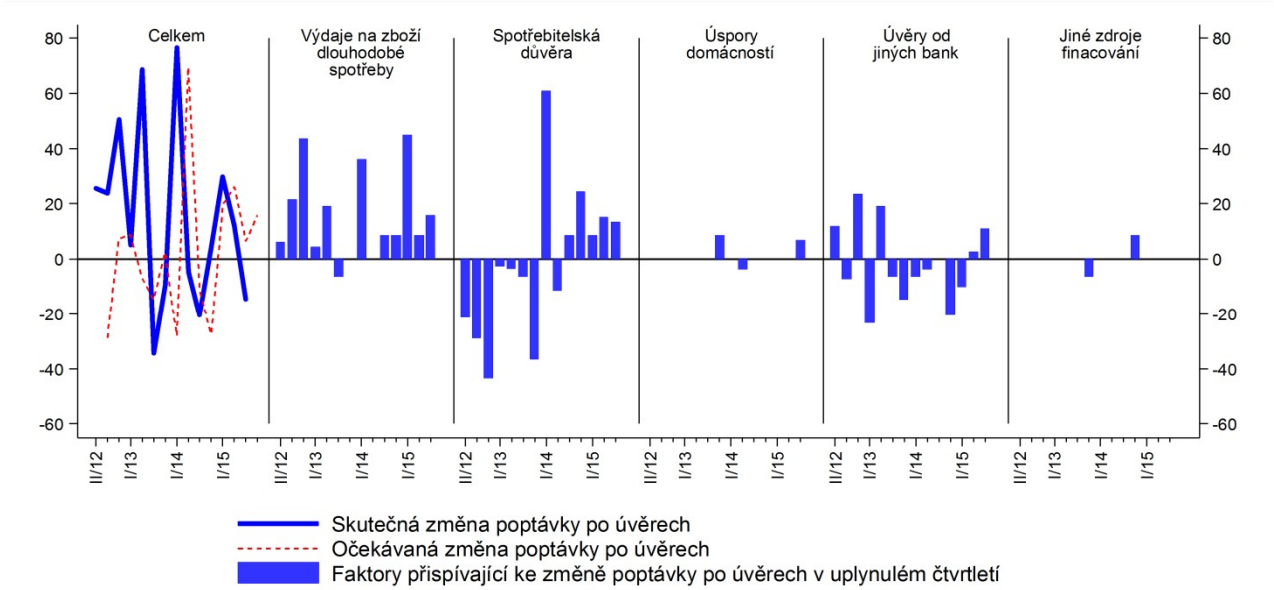
Graf 9 Změny poptávky domácností po spotřebitelských úvěrech (otázky 13, 15 a 17)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)